Rakenna pesä pölyttäjille

Pölyttäjien luontaiset pesäpaikat ovat vähentyneet erityisesti rakennetuissa ympäristöissä. Kotipuutarha, piha tai parveke voi olla tärkeä elinympäristö monille pölyttäjille. Katso omaa ympäristöäsi pölyttäjän silmin: löytyykö sieltä suojaa, ravintoa ja sopivia pesäpaikkoja? Pölyttäjät hyötyvät lahopuusta, monimuotoisesta kasvillisuudesta ja luonnonmukaisista alueista. Voit auttaa niitä myös rakentamalla keinopesän tai hyönteis- eli ötökkähotellin.

Tärkeät pölyttäjät pesivät koloissa

Tärkeitä luonnonvaraisia pölyttäjiä ovat kolopesivät myrkkypistiäiset, kuten erakkomehiläiset. Ne pesivät esimerkiksi puiden koloissa, lahopuussa ja kasvien ontoissa varsissa. Kolopesijät voivat hyötyä myös yksinkertaisista keinopesistä, joissa on niille sopivan kokoisia koloja. Keinopesiä on monenlaisia. Tässä ohjeessa on hyönteistutkija Reima Leinosen ohjeet korsipesästä, koivupölkkypesästä ja yhdistelmäpesästä. Valitse niistä puutarhaan sopivin ja ryhdy rakennuspuuhiin.

Keinopesien rakentaminen

Keinopesässä on hyvä olla seinät, takaseinä ja katto. Räystäs tai lippa katossa, estää sadeveden pääsyn pesän sisälle. Mikäli käytät maalia tai liimaa, valitse ympäristöystävällinen tuote.

Keinopesien kolojen suositeltava halkaisija on 2–10 millimetriä ja syvyys 10–12 senttimetriä. Koloissa on tärkeää olla umpinainen peräpohja. Katkaise esim. järviruo'on varret niin, että hyödynnät solmukohdan kolon pohjaksi ja liimaa ontot varret kiinni pesän takaseinään. Poraa pölkkyihin reiät niin, että ne eivät mene puun läpi.

Käytä keinopesissä kotimaista, kuivaa luonnonmateriaalia. Kerää materiaali syyskesällä ja kuivaa se hyvin tuulettuvassa tilassa. Materiaalina voi käyttää puupölkkyjä, oksan- ja rungonpätkiä ja muita puunkappaleita, joihin on mahdollista porata vähintään 10 cm syviä reikiä. Luonnonkasveista valitaan onttoja varsia, joiden halkaisija on 2–10 mm. Parhaita ovat koiranputken ja järviruo'on varret, myös muita luonnon- ja puutarhakasvien onttoja varsia voi käyttää.

Kasvien kuivat varret leikataan sopivaan pituuteen niin, että jokaiseen muodostuu vähintään 10 cm syvä kolo. Kasvien varret asetellaan pesään mahdollisimman tiiviisti ja kiinnitetään tarvittaessa vedenkestävällä puuliimalla pesän takaseinään ja reunoihin. Varret voi laittaa pesään yksitellen tai nippuina.

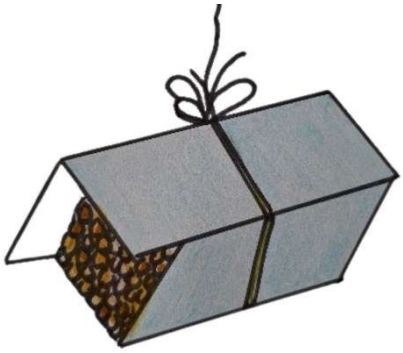

KORSIPESÄ

KOIVUNPÖLKKYPESÄ

YHDISTELMÄPESÄ

www.martat.fi/onnellinen-piha/

Korsipesän voi tehdä esimerkiksi maitotölkkiin, säilyketölkkiin tai pieneen puulaatikkoon. Pesä täytetään tiiviisti kasvien ontoilla varsilla eli korsilla. Jos käytät maitotölkkiä, leikkaa tölkin yläosa pois. Leikkaa kaksi vierekkäistä reunaa niin, että ne jäävät pidemmiksi kuin muut ja muodostavat varsia sateelta suojaavan lipan (katso kuva). Halutessasi voit maalata tai päällystää tölkin. Levitä tölkin pohjalle ja sisäsivuille liimaa, jotta vieri viereen ladotut varret pysyvät paikoillaan. Anna tölkin kuivua pystyasennossa. Sido lopuksi ympärille 1–2 narua tai nippusidettä. Ne tukevat rakennetta ja helpottavat pesän ripustamista puutarhaan.

Koivupölkkypesä tehdään noin 20 cm pitkästä, kuivasta koivupölkystä. Poraa pölkkyyn halkaisijaltaan 2–8 millimetrin kokoisia reikiä. Reikien etäisyys toisistaan on noin 2 cm ja syvyys 10–18 cm. Voit tehdä räystään tuohesta tai laudasta. Viimeistele ripustusnarulla.

Yhdistelmäpesässä yhdistyvät korsipesän ja pölkkypesän ominaisuudet. Runko rakennetaan laudasta ja sisälle laitetaan rei'itetty puunkappale ja onttoja kasvien varsia. Sopivan pituisiksi leikatut kasvien varret voi latoa suoraan pesään tai liimata esimerkiksi maitotölkistä leikattuun pieneen laatikkoon, joka työnnetään pesään. Kiinnitä lopuksi ripustuslenkit molemmille sivuille.

Ripusta aamuaurinkoon päin

Valmiit keinopesät sijoitetaan 1–2 metrin korkeuteen, aurinkoiseen, kuivaan ja suojaisaan paikkaan, jossa ne ovat turvassa voimakkaalta tuulelta ja sateelta. Paras suunta on aamuaurinkoon. Jos se ei esimerkiksi parvekkeella ole mahdollista, pesän voi suunnata myös etelään tai länteen. Kiinnitä pesä tukevasti esimerkiksi puuhun, aitaan tai rakennukseen. Varmista, ettei pesä heilu ja ettei sadevesi pääse sen sisälle. Älä vioita eläviä puita. Asenna tarvittaessa tiheä suojaverkko pesän etupuolelle, jotta linnut eivät pääse rikkomaan pesää ja syömään siellä olevia hyönteisiä.

Suojaa talveksi

Keinopesät voivat olla ulkona ympäri vuoden. Talveksi suuaukot suojataan esimerkiksi laudalla tai levyllä linnuilta. Vaihtoehtoisesti ne voi siirtää talven ajaksi kylmään varastoon. Keväällä ne palautetaan takaisin paikoilleen ennen pajujen kukintaa, jotta talvehtineet hyönteiset pääsevät jatkamaan elinkiertoaan. Pesät ovat huoltovapaita. Kun pesintää vähenee, keinopesän viereen asennetaan uusi pesä ja seuraavana keväänä vanhan pesän voi poistaa.

Hyönteishotellit osana pihaa tai parveketta

Monelle kotipihalle on ripustettu hyönteis- eli ötökkähotelleja. Ne ovat usein keinopesiä suurempia ja ne on jaettu useisiin lokeroihin eli ”huoneisiin”. Pölyttäjien kannalta tärkeimpiä täytemateriaaleja ovat hyönteishotelleissakin ontot kasvien varret ja rei'itetyt puupalikat, joista ne löytävät sopivia pesäkoloja. Hotellin ulkonäköä voi elävöittää luonnonmateriaaleilla, kuten kävyillä, risukimpuilla, kaarnalla, tuohella, jäkälällä ja sammaleella. Ne lisäävät hotellin visuaalista ilmettä ja tekevät siitä kauniin yksityiskohdan pihalle, vaikka ne eivät yleensä toimi pölyttäjien varsinaisina pesäpaikkoina.

Suurien hyönteishotellien puhdistus voi olla työlästä ja niihin saattaa helposti pesiytyä loisia ja muita haitallisia tuhoojia. Siksi on usein parempi rakentaa useampi pieni pesä kuin yksi suuri.

Keinopesien ja hyönteishotellien rakentaminen tarjoaa myös tekijälle iloa: luonnonmateriaalien käsittely, käsillä tekeminen ja pölyttäjien auttaminen vahvistavat yhteyttä omaan ympäristöön ja tuovat merkityksellisyyden tunnetta.